

Exam. Code : 103204

Subject Code : 1106

B.A./B.Sc. 4th Semester

INDIAN CLASSICAL DANCE

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :—Attempt any **five** questions in all, carrying **10** marks each. Question No. **I** is compulsory.

I. Answer/write the following in very short :

- (a) One Tehai in Roopak Taal.
- (b) Tigun Layakari of Dhamar Taal.
- (c) Notation of Nagma in Roopak Taal.
- (d) Describe Ada Choutaal Taal.
- (e) Name any two Kathak Gurus of Lucknow Gharana.
- (f) Name any two Kathak Gurus of Jaipur Gharana
- (g) Name any two Kathak Gurus of Banaras Gharana.
- (h) Any two folk Dances of Himachal Pradesh.
- (i) Name main Dance Choreographies of Pt. Birju Maharaj Ji.
- (j) Write about 'Nritta'.

- II. Write one essay on 'The role of Dance in Indian Films'.
- III. What do you mean by 'Bharamari' ? Describe in detail.
- IV. Differentiate between 'Natya' and 'Nritya' in detail.
- V. Write the following notations :
 - (a) One Amad in Dhamar Taal
 - (b) One Chakkardar Paran in Roopak Taal.
- VI. Compare and contrast Roopak Taal and Ada Choutaal.
- VII. Write about Indian Classical Dance 'Odissi' in detail.
- VIII. Do 'Gharanas' of Kathak play any important role for the development of Kathak Dance ? Write your views.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਕੁਝ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸੱਭ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ।
ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

- I. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :
 - (ੳ) ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ।
 - (ਅ) ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲੈਅਕਾਰੀ।
 - (ੲ) ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਦੇ ਨਗਮੇ ਦੀ ਸੁਰਲਿਪੀ।
 - (ਸ) ਆੜਾ ਚੌਤਾਲ ਤਾਲ ਦਾ ਵਿਵਰਨ।
 - (ਹ) ਲਖਨਊ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਕੱਥਕ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
 - (ਕ) ਜੈਪੁਰ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਕੱਥਕ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
 - (ਖ) ਬਨਾਰਸ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਕੱਥਕ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

- (ਗ) ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਤ।
- (ਘ) ਪੰਡਿਤ ਬਿਰਜੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨ੍ਰਿਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ।
- (ਙ) ਨ੍ਰਿਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
- II. 'ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨ੍ਰਿਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ' ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।
- III. ਭ੍ਰਮਰੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।
- IV. 'ਨਾਟਯ' ਅਤੇ 'ਨ੍ਰਿਤਯਾ' ਦੇ ਪਰਸਪਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉ।
- V. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਨੋਟੇਸ਼ਨਾਂ ਲਿਖੋ :
- (ੳ) ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮਦ
- (ਅ) ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੱਕਰਦਾਰ ਪਰਨ।
- VI. ਰੂਪਕ ਅਤੇ ਆੜ੍ਹਾ ਚੌਤਾਲ ਤਾਲ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।
- VII. ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨ੍ਰਿਤਯ 'ਉੜੀਸੀ' ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ।
- VIII. ਕੱਥਕ ਨ੍ਰਿਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੀ ਕੱਥਕ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਕੋਈ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ? ਅਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਕੁਲ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਭ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

- I. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸੰਖੇਪ ਉਤਰ ਲਿਖੋ :
- (ਕ) ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮੇਂ ਏਕ ਟਿਹਾੜੀ।
- (ਖ) ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਕੀ ਟਿਗੁਣ ਲਯਕਾਰੀ।

- (ग) रूपक ताल के नगमे की स्वर लिपि ।
(घ) आड़ा चौताल ताल का विवरण ।
(ङ) लखनऊ घराने के किन्हीं दो कथक गुरुओं के नाम लिखो ।
(च) जयपुर घराने के किन्हीं दो कथक गुरुओं के नाम लिखो ।
(छ) बनारस घराने के किन्हीं दो कथक गुरुओं के नाम लिखो ।
(ज) हिमाचल प्रदेश के कोई दो लोक नृत्य ।
(झ) पंडित बिरजू महाराज जी की प्रमुख नृत्य रचनाओं के नाम ।
(ञ) नृत्य बारे लिखें ।
- II. 'भारतीय फिल्मों में नृत्य की भूमिका' पर एक निबंध लिखें ।
- III. भ्रमरी से आपका क्या अभिप्राय है ? विस्तारपूर्वक लिखें ।
- IV. 'नाट्य' और 'नृत्य' के परस्पर अंतर को प्रगटाएं ।
- V. निम्नलिखित को नोटेशन में लिखें :
- (क) धमार ताल में एक आमद
(ख) रूपक ताल में एक चक्रदार परन ।
- VI. रूपक और आड़ा चौताल ताल की तुलना करें ।
- VII. भारतीय शास्त्रीय नृत्य 'उड़ीसी' के बारे में विस्तारपूर्वक लिखें ।
- VIII. कथक नृत्य के विकास हेतु, क्या कथक के घराने कोई महत्वपूर्ण भूमिका निभाते हैं ? अपने विचार प्रगट करें ।